

I. DOCTRINĂ

CONTROVERSE PRIVITOARE LA PRESCRIȚIA DREPTULUI DE A OBTINE EXECUTAREA SILITĂ

Asist. univ. dr., jud. **Cătălin Lungănașu**¹

Prof. univ. dr., av. **Claudia Roșu**²

Rezumat

În articol sunt analizate cauzele de suspendare și de întrerupere a termenului de prescripție a executării silită, prin sublinierea trăsăturilor asemănătoare și distinctivă ale acestora.

O situația specială este cea în care debitorul nu are bunuri urmăribile, caz în care executorul judecătoresc are obligația de a emite o încheiere prin care să constate imposibilitatea continuării procedurii execuționale.

În opinia autorilor, pentru a determina suspendarea cursului termenului prescripției extinctive, este obligatorie emiterea unei încheieri în acest sens de către executorul judecătoresc.

În cazul particular al prescripției dreptului de a obține executarea silită a ipotecii, autorii analizează și Decizia nr. 13/2022 pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție, Completul pentru soluționarea recursului în interesul legii.

Cuvinte-cheie: executare silită, întrerupere termen, suspendare termen, încheiere, executor judecătoresc

DES CONTROVERSES CONCERNANT LA PRESCRIPTION DU DROIT D'OBTENIR UNE EXÉCUTION FORCÉE

Résumé

L'article analyse les causes de suspension et d'interruption du délai de prescription de l'exécution forcée, en soulignant leurs similitudes et leurs particularités.

Une situation particulière est celle dans laquelle le débiteur ne dispose pas de biens traçables, auquel cas l'huissier a l'obligation d'émettre une conclusion constatant l'impossibilité de poursuivre la procédure d'exécution.

De l'avis des auteurs, afin de déterminer la suspension du délai de prescription extinctive, il est obligatoire que l'huissier émette une décision à cet effet.

¹ Facultatea de Drept, Universitatea de Vest din Timișoara, Tribunalul Timiș.

² Facultatea de Drept, Universitatea de Vest din Timișoara, Baroul Timiș.

Dans le cas particulier de la prescription du droit à l'exécution forcée de l'hypothèque, les auteurs analysent également la Décision no. 13/2022 prononcée par la Haute Cour de Cassation et de Justice, la Chambre chargée de résoudre le recours dans l'intérêt de la loi.

Mots-clés: exécution forcée, interruption du mandat, sursis au terme, conclusion, huissier.

CONTROVERSIES REGARDING THE PRESCRIPTION OF THE RIGHT TO OBTAIN ENFORCEMENT

Abstract

The article examines the cases of suspension and interruption of the prescription term of enforcement, by emphasizing their similar and distinctive features.

A special situation is when the debtor has no traceable property, in which case the bailiff is obliged to issue a decision declaring that it is impossible to continue the enforcement procedure.

In the authors' view, in order to determine the suspension of the course of the extinctive prescription period, it is mandatory for the bailiff to issue a decision to that effect.

In the particular case of the prescription of the right to obtain the enforcement of the mortgage, the authors also analyze Decision no. 13/2022 pronounced by the High Court of Cassation and Justice, the panel for solving the appeal in the interest of the law.

Keywords: enforcement, interruption of the term, suspension of term, bailiff's decision, bailiff.

1. Noțiuni generale³

Având în vedere că instituția prescripției este esențială în materia dreptului privat, apreciem opțiunea legiuitorului de a nu oferi o definiție legală acestei instituții, reglementarea începând direct cu termenul de prescripție, potrivit art. 706 C. pr. civ. Mai mult, modul de reglementare se justifică și prin dispozițiile cuprinse în art. 711 C. pr. civ. prin care se face trimitere la normele Codului civil referitoare la prescripția extinctivă. Astfel, vom reține că art. 2.500 C. civ. conturează obiectul prescripției extinctive, de unde putem desprinde chiar definiția prescripției extinctive din perspectiva dreptului material, anume „sanctiunea care constă în stingerea, în condițiile stabilite de lege, a dreptului material la acțiune neexercitat în termen”⁴.

³ A se vedea A. Trăilescu, C. Lungănașu, *Drept procesual civil. Executarea silită*, Ed. C.H. Beck, București, 2021, pp. 170-175.

⁴ A se vedea G. Boroi, C.A. Angheliescu, *Curs de drept civil. Partea generală*, Ed. Hamangiu, București, 2012, p. 289.

Deși art. 706 C. pr. civ. reglementează termenul de prescripție, în realitate evidențiază și obiectul acesteia în condițiile în care se arată că prescripția afectează *dreptul de a obține executarea silită*. Pe cale de consecință, în cazul procedurii execuționale, efectul trecerii perioadei de timp prevăzute de lege, în condițiile de pasivitate din partea titularului dreptului, va conduce la afectarea dreptului de a obține executarea silită, iar nu însăși a dreptului material la acțiune, consecință care se manifestă în mod specific în planul dreptului material.

În ceea ce privește obiectul prescripției extinctive în faza executării silite, în mod just s-a observat în literatura de specialitate⁵ că reglementarea actuală este grefată pe dreptul creditorului de a obține executarea silită, în timp ce dispozițiile vechiului Cod de procedură civilă făceau referire la dreptul creditorului de a cere executarea silită, modificarea terminologică nefiind doar una de exprimare, ci cu efecte inclusiv în sensul a ceea ce Convenția europeană a drepturilor omului și jurisprudența conturată în baza acesteia înțeleg prin noțiunea de „bun”. Autorii citați menționează că acest aspect se corelează și cu dispozițiile art. 626 C. pr. civ., respectiv cu obligația pozitivă a statului de a asigura executarea în mod prompt și efectiv a hotărârilor judecătorești și a altor titluri executorii. Cu toate că referirile actuale la normele europene în materia drepturilor omului explică cel mai bine schimbarea de optică a legiuitorului cu privire la dreptul creditorului, în realitate dezbaterea are o istorie mult mai îndelungată, modificarea fiind propusă de reputați autori⁶ chiar înainte de a se aduce în discuție aspecte legate de Convenția europeană a drepturilor omului, strict prin raportare la construcția legislativă a executării silite ca fază a procesului civil⁷.

Spre deosebire de reglementarea anterioară cuprinsă în Decretul nr. 167/1958⁸ privitor la prescripția extinctivă și în art. 405 și urm. C. pr. civ. unde normele privitoare la prescripția extinctivă (atât în plan material, cât și procesual) erau de ordine publică, în prezent legiuitorul a stabilit un caracter de ordine privată în ceea ce privește instituția prescripției extinctive. Astfel, art. 2.512 C. civ. impune caracterul de ordine privată a prescripției extinctive a dreptului material la acțiune, menționând expres în alin. (2) că organul de jurisdicție competent nu poate aplica prescripția din oficiu⁹, trăsătură menținută și în plan procesual, sens în care art. 707 alin. (1) C. pr. civ. conturează același caracter de ordine privată a prescripției dreptului de a obține executarea silită în condițiile în care se prevede că prescripția nu operează de plin drept, ci numai la cererea persoanei interesate. Pornind însă de la dispozițiile cuprinse în art. 666 alin. (5) C. pr. civ., în

⁵ G. Boroș (coord.), O. Spineanu-Matei, A. Constanda, C. Negrilă, V. Dănăilă, D. N. Theohari, D. M. Gavriș, F. G. Păncescu, M. Eftimie, M. Stancu, *Noul Cod de procedură civilă – Comentariu pe articole*, vol. II, art. 456-1134, ed. a 2-a revizuită și adăugită, Ed. Hamangiu, București, 2016, p. 476.

⁶ V.M. Ciobanu, *Tratat teoretic și practic de procedură civilă*, vol. II, Ed. Național, București, 1997, p. 255.

⁷ G. Tocilescu, *Curs de procedură civilă*, vol. II, Tipografia Gutenberg, București, 1893, p. 21, unde se arată că „nu este destul întotdeauna de a cere spre a obține”.

⁸ Republicat în B. Of. nr. 11 din 15.07.1960, cu modificările și completările ulterioare.

⁹ Norma cuprinsă în art. 2.512 alin. (2) C. civ. schimbă radical vechea concepție legală referitoare la instituția prescripției extinctive unde, potrivit art. 18 din Decretul nr. 167/1958, instanța de judecată sau organul arbitral erau obligate ca, din oficiu, să cerceteze dacă dreptul la acțiune sau la executarea silită era prescris.

literatura de specialitate¹⁰ s-a ridicat întrebarea dacă problema prescripției dreptului de a obține executarea silită ar putea fi cercetată din oficiu de instanță cu ocazia procedurii de încuviințare a executării silite, eventual în considerarea ideii că, prin împlinirea prescripției, titlul și-ar fi pierdut puterea executorie sau că ar exista alte impedimente prevăzute de lege.

Într-o opinie doctrinară¹¹, s-a apreciat că răspunsul la întrebarea de mai sus ar fi unul negativ, inclusiv în cazul în care și-ar găsi aplicarea vechile dispoziții legale privitoare la prescripția extinctivă, respectiv inclusiv în situația în care prescripția ar fi de ordin publică și ar putea fi invocată din oficiu de către instanță. Astfel, s-a arătat că „invocarea prescripției, fiind o chestiune litigioasă, nici nu poate fi cenzurată fără respectarea principiului contradictorialității și a dreptului la apărare. O astfel de chestiune nu poate fi, așadar, provocată decât de debitor, iar nicidecum de executor ori de instanța de executare cu ocazia (...) încuviințării cererii de executare silită (...), dispozițiile conform cărora executarea silită se va efectua în temeiul unei hotărâri judecătorești ori al unui alt înscris care, potrivit legii, constituie titlu executoriu (...) nu legitimează organul de executare silită să refuze executarea silită pe motiv de împlinire a termenului de prescripție câtă vreme nu este competent să verifice, în contradictoriu, dacă prescripția a fost sau nu împlinită. O astfel de competență revine numai instanței de executare pe calea contestației la executare”¹². Opinia aceasta a fost îmbrățișată și de practica judiciară conturată în baza reglementării anterioare, reținându-se că „a verifica prescrierea dreptului de a cere executarea silită în cadrul procedurii de încuviințare a executării silite, o procedură necontencioasă ce se judecă fără citarea părților, are drept consecință încălcarea contradictorialității și a dreptului la apărare al părților, care pot și trebuie să pună concluzii cu privire la acest aspect și cu privire la eventuale cauze de întrerupere sau suspendare a prescripției. Prescrierea dreptului de a cere executarea silită poate face obiectul unei contestații la executare, unde acest aspect poate fi pus în discuția contradictorie a părților”¹³.

În raport de aceste aspecte, apreciem actualul regim juridic al instituției prescripției extinctive ca fiind un progres legislativ, instituția juridică fiind astfel concepută încât să reprezinte un instrument la care poate recurge debitorul, sub rezerva dovedirii incidenței acesteia, în condiții de contradictorialitate ce asigură părții adverse afectate de prescripția dreptului de a obține executarea silită posibilitatea de a se apăra și eventual de a evita aplicarea acestei sancțiuni procesuale.

În literatura de specialitate¹⁴ s-a menționat că prescripția dreptului de a obține executarea silită nu trebuie confundată cu prescripția dreptului material la acțiune, conținutul celor două noțiuni comportând deosebiri semnificative atrase tocmai de obiectul cărora li se aplică, respectiv dreptul subiectiv distinct afectat de prescripția extinctivă. Drept

¹⁰ L.G. Zidaru, *Invocarea prescripției extinctive în faza executării silite*, în E. Oprina, V. Bozeșan (coord.), *Executarea silită. Dificultăți și soluții practice*, vol. I, Ed. Universul Juridic, București, 2016, p. 365 și urm.

¹¹ M. Nicolae, *Tratat de prescripție extinctivă*, Ed. Universul Juridic, București, 2010, p. 898.

¹² *Ibidem*.

¹³ Tribunalul București, Secția a IV-a civilă, decizia nr. 2650/R din 16.11.2010, în A.G. Țambulea, *Executarea silită. Practica judiciară*, Ed. Hamangiu, București, 2012, p. 113 și urm.

¹⁴ S. Silberstein, V.M. Ciobanu, *Tratat de executare silită*, Ed. Lumina Lex, București, 2001, p. 214.

urmare, se arată¹⁵ că prescripția dreptului de a obține executarea silită nu reprezintă o prelungire a prescripției dreptului material la acțiune, ci o nouă prescripție, cu fizionomie proprie, referindu-se la posibilitatea creditorului de a obține executarea silită a unui titlu ce obligă la a da, a face sau a nu face conform obiectului obligației. Recunoscând totuși aceste deosebiri, pornind de la definiția legală a dreptului material la acțiune cuprinsă de art. 2.500 alin. (2) C. civ. unde se arată că este dreptul de a constrânge o persoană, cu ajutorul forței publice, de a executa o anumită prestație, de a respecta o anumită situație juridică sau de a suporta orice altă sancțiune civilă, după caz, s-a apreciat în doctrină¹⁶ că legiuitorul a adoptat o concepție monistă asupra acestuia, înglobând atât dreptul la acțiunea condamnatorie – dreptul de a obține condamnarea pârâtului – cât și dreptul la acțiunea executorie – dreptul de a obține executarea silită¹⁷. În acest sens se arată că doar din rațiuni ce țin de aspecte tehnice legiuitorul a ales ca prescripția dreptului de a obține executarea silită să fie reglementată în Codul de procedură civilă, fiind un incident în strânsă legătură cu procedura execuțională, fără însă a putea fi negată unitatea instituției juridice a prescripției extinctive¹⁸, ca fiind una preponderent de ordin material, dar care aparține și dreptului procesual civil¹⁹.

În ceea ce privește legea aplicabilă prescripției dreptului de a obține executarea silită, trebuie avute în vedere dispozițiile tranzitorii cuprinse în Legea nr. 71/2011 și în Legea nr. 76/2012. Astfel, vom observa că, potrivit art. 201 din Legea nr. 71/2011, prescripțiile începute și neîmplinite la data intrării în vigoare a Codului civil sunt și rămân supuse dispozițiilor legale care le-au instituit, în timp ce art. 3 alin. (1) din Legea nr. 76/2012 stabilește că dispozițiile Codului de procedură civilă se aplică numai proceselor și executărilor silită începute după intrarea acestuia în vigoare. Relevantă în această privință este și Decizia nr. 1/2014 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, Completul competent să judece recursul în interesul legii²⁰, prin care s-a stabilit că prescripțiile extinctive începute anterior datei de 1 octombrie 2011, împlinite ori neîmplinite la aceeași dată, rămân supuse dispozițiilor art. 18 din Decretul nr. 167/1958 privitor la prescripția extintivă, republicat, astfel încât atât instanțele de judecată, din oficiu, cât și părțile interesate pot invoca excepția prescripției extinctive, indiferent de stadiul procesual, chiar în litigii începute după 1 octombrie 2011.

¹⁵ V.M. Ciobanu, G. Boroi, T.C. Briciu, *Drept procesual civil. Curs selectiv*, ed. a 5-a, Ed. C.H. Beck, București, 2011, p. 523.

¹⁶ E. Oprina, I. Gârbuleț, *Tratat teoretic și practic de executare silită. Vol. I. Teoria generală și procedurile execuționale*, Ed. Universul Juridic, București, 2013, p. 510.

¹⁷ În acest sens a se vedea M. Nicolae, *op. cit.*, p. 1148 și urm., precum și Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția a II-a civilă, decizia nr. 143 din 22.01.2013, în Înalta Curte de Casație și Justiție, Buletinul jurisprudenței. Culegere de decizii pe anul 2013, Ed. C.H. Beck, București, 2014, p. 752, unde se reține că „dreptul material la acțiune îmbracă atât forma dreptului la acțiune în realizare, cât și a dreptului la acțiune în executare”.

¹⁸ În sens contrar a se vedea Al. Suciuc, *Excepțiile procesuale în noul Cod de procedură civilă*, ed. a 3-a, revizuită și adăugită, Ed. Universul Juridic, București, 2016, p. 234 și urm., considerându-se că reglementarea separată, în cuprinsul celor două Coduri (Codul civil și Codul de procedură civilă) denotă concepția dualistă a legiuitorului în materia prescripției, prescripția dreptului la acțiune fiind o instituție de drept material, distinctă de excepția prescripției dreptului de a cere executarea silită, care este o instituție de drept procesual.

¹⁹ L.G. Zidaru, *op. cit.*, p. 36.

²⁰ M. Of. nr. 283 din 17 aprilie 2014.

În raport de cele menționate mai sus, în mod just s-a arătat²¹ că dreptul tranzitoriu aplicabil prescripției extinctive va fi exclusiv cel reglementat de art. 201 din Legea nr. 71/2011, iar nu și de art. 3 din Legea nr. 76/2012. Ca atare, prescripția va fi supusă regimului juridic al legii aplicabile la data începerii cursului prescripției, incluzând aici și regulile de invocare și celelalte aspecte de ordin procesual, deoarece legea aplicabilă privește deopotrivă elementele de drept substanțial, cât și cele de drept procesual în condițiile în care art. 201 din Legea nr. 71/2011 nu distinge. În mod just s-a arătat în literatura de specialitate²² că dispozițiile art. 201 din Legea nr. 71/2011 nu sunt contrazise de cele cuprinse în art. 3 din Legea nr. 76/2012, neputând aprecia că împrejurarea că orice executare silită începută după intrarea în vigoare a actualului Cod de procedură civilă este guvernată de noile dispoziții procesuale ar atrage ca și prescripției extinctive să i se aplice aceleași prevederi legale. Autorul citat arată că art. 3 din Legea nr. 76/2012 nu se aplică dreptului tranzitoriu în privința prescripției extinctive, nici măcar sub aspectul prescripției dreptului creditorului de a obține executarea silită având în vedere că nu are ca obiect reglementarea prescripției dreptului de a obține executarea silită, la fel cum nici nu reglementează executorialitatea hotărârilor judecătorești pronunțate ori a titlurilor executorii constituite înainte de intrarea în vigoare a Codului de procedură civilă actual, acestea fiind supuse, după caz, legii în vigoare la data pronunțării respectivelor hotărâri judecătorești, respectiv legii în vigoare la data întocmirii titlului executoriu.

Concluzionând, se arată²³ că, în privința legii aplicabile prescripției dreptului creditorului de a obține executarea silită, situația trebuie privită similar raportului existent între dreptul material și cel procesual, respectiv astfel cum pot exista litigii declanșate sub imperiul actualului Cod de procedură civilă, însă cărora li se aplică legea veche sub aspect material, cum ar fi prescripția extinctivă în cazul acțiunii condamnatorii, actul juridic civil sau faptul juridic dedus judecății, la fel pot exista executări silită reglementate de dispozițiile procesuale actuale, dar în cadrul cărora prescripția dreptului de a obține executarea silită să rămână supusă dispozițiilor legale anterioare.

Aceeași interpretare poate fi identificată și în practica judiciară²⁴ unde s-a reținut că „potrivit art. 6 și 7 din Decretul nr. 167/1958 privitor la prescripția extinctivă, dreptul de a cere executarea silită în temeiul oricărui titlu executoriu se prescrie prin împlinirea unui termen de 3 ani, prescripția începând să curgă de la data când se naște dreptul de a cere executarea silită. Totodată, aceleași prevederi au fost reluate și în art. 405 alin. (1) și alin. (2) din vechiul C. pr. civ., sub care a început să curgă prescripția dreptului de a cere executarea silită (în respectiva cauză, *n.n.*), iar potrivit art. 201 din Legea nr. 71/2011, prescripțiile începute și neîmplinite la data intrării în vigoare a Codului civil sunt și rămân supuse dispozițiilor legale care le-au instituit”.

2. Prescripția dreptului de a obține executarea silită a ipotecii în raport de Decizia nr. 13/2022 a Înaltei Curți de Casație și Justiție.

În privința prescripției dreptului de a obține executarea silită a ipotecii, în practica judiciară au fost pronunțate soluții diferite care au fost recent tranșate de instanța supremă.

²¹ L.G. Zidaru, *op. cit.*, p. 369 și urm.

²² *Idem*, p. 370.

²³ L.G. Zidaru, *op. cit.*, p. 370.

²⁴ Judecătoria Deva, sentința civilă nr. 2456/23.09.2016, nepublicată.

Prin Decizia nr. 13/2022²⁵, Înalta Curte de Casație și Justiție a admis recursul în interesul legii formulat de Colegiul de Conducere al Curții de Apel Galați și, în consecință, în interpretarea art. 120 din O.U.G. nr. 99/2006, prin raportare la art. 405 alin. (1) C. pr. civ. din 1865, art. 706 alin. (1) C. pr. civ., art. 201 din Legea nr. 71/2011 și art. 6 alin. (1), (4) și (5) C. civ., coroborat cu art. 1 alin. (2) din Decretul nr. 167/1958 și art. 2.504 alin. (1) C. civ., a stabilit că:

1. Regimul juridic aplicabil prescripției dreptului de a obține executarea silită a ipotecii este guvernat de normele de drept substanțial în vigoare la momentul nașterii dreptului creditorului ipotecar de a obține executarea creanței garantate, fiind lipsită de relevanță norma procesuală aplicabilă procedurii de executare silită.

2. Dreptul de a obține executarea silită în temeiul contractului de ipotecă se stinge, pe cale accesorie, prin efectul prescripției executării silite a creanței întemeiate pe contractul de credit, dacă aceasta din urmă începe să curgă anterior datei de 1 octombrie 2011.

3. În cazul în care prescripția dreptului de a obține executarea silită a creanței garantate începe să curgă după 1 octombrie 2011 (inclusiv), executarea silită a ipotecii nu se stinge, pe cale accesorie, chiar dacă dreptul de a obține executarea silită a creanței principale este prescrist, situație în care termenul de prescripție aplicabil este de:

- 3 ani, potrivit art. 405 alin. (1) teza I C. pr. civ. din 1865, dacă prescripția dreptului creditorului ipotecar de a obține executarea silită în temeiul contractului de credit a început să curgă în intervalul 1 octombrie 2011 – 14 februarie 2013;

- 10 ani, potrivit art. 706 alin. (1) teza a II-a C. pr. civ., dacă prescripția dreptului creditorului ipotecar de a obține executarea silită în temeiul contractului de credit a început să curgă după 15 februarie 2013 (inclusiv).

Pentru a ajunge la această dezlegare, instanța supremă a constatat că au fost mai multe aspecte aflate în divergență în practica judiciară.

Un prim aspect, în privința căruia s-au conturat opinii jurisprudențiale divergente, vizează legea procesuală aplicabilă în cazul în care dreptul creditorului de a cere executarea silită s-a născut la o dată anterioară intrării în vigoare a noului Cod de procedură civilă, dar executarea silită a început sub imperiul legii noi.

Astfel, *într-o primă opinie*, unele instanțe au apreciat că noul Cod de procedură civilă se aplică tuturor chestiunilor privitoare la executarea silită, invocate în cadrul contestațiilor la executare, inclusiv prescripției dreptului de a cere executarea silită. Fiind avute în vedere dispozițiile art. 3 alin. (1) din Legea nr. 76/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă (*Legea nr. 76/2012*), dar și considerentele deciziilor nr. 13/2006 și nr. 31/2009 pronunțate de Înalta Curte de Casație și Justiție – Completul pentru soluționarea recursului în interesul legii, în materie de executare silită, aceste instanțe au reținut că este incidentă norma în vigoare la data realizării executării inclusiv cu privire la constituirea titlului, ca primă etapă în declanșarea procedurii execuționale și aceasta chiar dacă nașterea creanței a avut loc anterior.

Într-o altă opinie jurisprudențială s-a considerat că prescripția dreptului de a cere executarea silită rămâne supusă vechii reglementări, chiar dacă procedura contestației la executare este supusă regimului noii legi procesuale (prin raportare la data începerii executării silite), potrivit art. 201 din Legea nr. 71/2011 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 287/2009 privind Codul civil (*Legea nr. 71/2011*) și Deciziei nr. 1/2014 pronunțate de

²⁵ M. Of. nr. 907 din 15 septembrie 2022.

Înalta Curte de Casație și Justiție – Completul pentru soluționarea recursului în interesul legii, întrucât prescripțiile începute și împlinite ori cele neîmplinite la 1 octombrie 2011 rămân în întregime supuse dispozițiilor legale care le-au instituit.

Un al doilea aspect aflat în divergență privește durata termenului de prescripție a dreptului de a cere executarea silită, respectiv dacă acesta este de 3 ani sau de 10 ani, în ipoteza în care contractul de credit constituie titlu executoriu și este încheiat sub regimul vechiului Cod civil.

Unele instanțe au reținut aplicabilitatea termenului general de prescripție de 3 ani, având în vedere natura creanței principale și întinderea aceluiași termen și în privința executării garanției imobiliare. Aceste instanțe au avut în vedere dispozițiile art. 1 alin. (2) din Decretul nr. 167/1958 privitor la prescripția extinctivă (*Decretul nr. 167/1958*), conform cărora „odată cu stingerea dreptului la acțiune privind un drept principal se stinge și dreptul la acțiune privind drepturile accesorii”.

Alte instanțe au apreciat ca fiind aplicabil termenul de prescripție de 10 ani, întrucât este vorba despre un drept real – dreptul de ipotecă – ceea ce atrage aplicarea art. 405 alin. (1) teza a II-a din vechiul C. pr. civ., respectiv art. 706 alin. (1) teza a II-a NCPC.

Un al treilea aspect în privința căruia s-a identificat practică judiciară neunitară vizează caracterul executoriu independent al dreptului accesoriu de ipotecă în raport cu dreptul de creanță principal pe care îl garantează.

Din această perspectivă, *într-o primă opinie* se susține că, odată cu constatarea prescripției dreptului de a cere executarea silită a titlului executoriu reprezentat de contractul de credit (creanța principală), se prescrie și dreptul creditorului de a cere executarea silită a titlului executoriu reprezentat de contractul de ipotecă imobiliară, având în vedere principiul *accessorium sequitur principale* înscris în art. 1 alin. (2) din Decretul nr. 167/1958.

În opinia contrară se recunoaște posibilitatea de valorificare și în continuare a dreptului la acțiunea ipotecară, reținându-se, în temeiul art. 120 din O.U.G. nr. 99/2006, caracterul independent de titlu executoriu al contractului de ipotecă în raport cu contractul de credit, chiar dacă a intervenit prescripția executării silite a creanței principale izvorâte din contractul de credit.

În opinia noastră, interpretarea corectă este cea dată de specialiștii de la *Institutul de Cercetări Juridice „Acad. Andrei Rădulescu”*. Referitor la legea procesuală aplicabilă în cazul în care dreptul creditorului de a cere executarea silită s-a născut anterior intrării în vigoare a noului Cod de procedură civilă, dar executarea silită a început ulterior, s-a considerat că trebuie aplicate dispozițiile procesuale ale noului Cod de procedură civilă tuturor executărilor silite începute după intrarea în vigoare a codului. Aceste argumente se sprijină pe art. 25 alin. (1) C. pr. civ. care stabilește că executările silite începute sub legea veche rămân supuse acelei legi.

Cererii de executare silită i se aplică legea în vigoare la data demarării executării silite, și anume legea în vigoare la data înregistrării cererii de executare²⁶.

Cât privește durata termenului de prescripție a dreptului de a cere executarea silită, respectiv dacă acesta este de 3 ani sau de 10 ani, s-a arătat că divergențele în opiniile exprimate derivă din delimitarea sferei noțiunii utilizate de cod, aceea de „drept real”.

²⁶ D.N. Theohari, M. Eftimie *Comentariu la art. 25 în Noul Cod de procedură civilă. Comentariu pe articole, Vol. I. Art. 1-526*, (coord. G. Boroi), Ed. Hamangiu, București, 2013, p. 71.

Art. 551 C. civ. realizează o enumerare exhaustivă, dar deschisă drepturilor având natura unor drepturi reale, fără a efectua vreo diferență între drepturile reale principale și cele accesorii. Dreptul de ipotecă nu se regăsește expres menționat în această enumerare, însă poate fi cuprins la pct. 11, care trimite la alte norme prin care sunt reglementate drepturi reale.

Definiția legală a dreptului de ipotecă, cuprinsă în art. 2.343 C. civ., situează această instituție în rândul drepturilor reale, chiar dacă textul legal imediat următor o definește ca având un caracter accesoriu.

Or, interpretând textul legal al Codului de procedură civilă, regăsit în art. 706, se constată că nu este privită diferențiat situația legală a drepturilor reale principale de cea a drepturilor reale accesorii. Aplicând principiul „*ubi lex non distinguit nec nos distinguere debemus*”, nu se poate concluziona decât în sensul instituirii unui termen de prescripție a dreptului de a cere executarea silită de 10 ani, pentru toate titlurile care vizează drepturi reale, fie ele principale sau accesorii, fiind relevant, însă, în privința duratei termenului de prescripție privitor la dreptul de a cere executarea silită, momentul la care acesta a început să curgă, respectiv data nașterii dreptului de a cere executarea.

Și în *opinia noastră*, stabilirea unui termen de 10 ani pentru toate drepturile reale, fie principale, fie accesorii, asigură executarea silită în mod unitar.

Sub aspectul caracterului executoriu independent al dreptului accesoriu de ipotecă în raport cu dreptul de creanță principal pe care îl garantează, s-a apreciat că acțiunea ipotecară poate fi exercitată, în conformitate cu prevederile de drept material, în situația în care debitorul nu execută de bunăvoie obligația sa. În situația în care dreptul la acțiune s-a născut înainte de intrarea în vigoare a noului Cod civil, acesta va rămâne supus reglementărilor anterioare, implicit celor prevăzute de art. 1 din Decretul nr. 167/1958. Așadar, dacă dreptul de a executa contractul de ipotecă s-a născut anterior intrării în vigoare a noului Cod civil, nu se poate susține, nici măcar în considerarea art. 120 din O.U.G. nr. 99/2006, supraviețuirea acestuia prescripției dreptului material la acțiune personală.

Dacă acțiunea ipotecară s-a născut după ce au devenit aplicabile dispozițiile noului Cod civil, având în vedere art. 6 NCC și art. 201 din Legea nr. 71/2011, prescripția extinctivă a acțiunii ipotecare va fi guvernată de normele noului Cod civil, respectiv art. 2.504, fiind indiferent dacă legea a fost cea sub imperiul căreia s-a încheiat contractul.

Față de regimul juridic diferit în Codul civil anterior și cel actual al acțiunii ipotecare, *considerăm* că pentru punerea în executare a ipotecii trebuie să ne raportăm la data nașterii dreptului la acțiune. Sub imperiul vechiului Cod civil, prescripția extinctivă sau prescripția executării silite privitoare la creanța garantată va atrage stingerea ipotecii, iar dacă era deja în vigoare Codul civil actual, acțiunea executorie ipotecară subzistă după prescripția acțiunii executorii personale.

Interpretarea instanței supreme coincide în parte cu cea agreată de noi. Nu suntem însă, de acord că nu prezintă relevanță normele procesuale aplicabile procedurii de executare silită și stabilirea unui termen diferit pentru executarea silită a creanței ipotecare.

În *opinia noastră*, termenul de 10 ani asigură soluționarea unitară a executărilor silite și ar fi pus capăt verificărilor suplimentare de a stabili când a început să curgă prescripția dreptului creditorului ipotecar de a obține executarea silită în temeiul contractului de credit. Mai mult, distincția făcută de Înalta Curte de Casație și Justiție o apreciem a fi artificială în condițiile în care, chiar dacă se raportează la norme de drept material,

prescripția dreptului de a obține executarea silită este și rămâne o instituție de drept procesual, motiv pentru care determinarea legii (procesuale) aplicabile ar fi trebuit să se reflecte sub aspect temporal inclusiv în această privință.

3. Întreruperea sau suspendarea prescripției?

Potrivit art. 708 alin. (1) C. pr. civ., cursul prescripției se suspendă:

a) în cazurile stabilite de lege pentru suspendarea termenului de prescripție a dreptului de a obține obligarea pârâtului. Aici își vor găsi aplicarea dispozițiile art. 2532 C. civ., astfel că va fi suspendat cursul prescripției în ipotezele prevăzute expres în textul de lege amintit.

b) pe timpul cât suspendarea executării silite este prevăzută de lege ori a fost stabilită de instanță sau de alt organ jurisdicțional competent. Trebuie menționat că durata suspendării executării silite nu este luată în considerare în calculul termenului de prescripție dacă suspendarea operează de drept sau este dispusă de instanța competentă, la cererea persoanei interesate, însă cursul prescripției dreptului de a obține executarea silită nu se suspendă atunci când executarea silită este suspendată la cererea creditorului următor, potrivit art. 708 alin. (3) C. pr. civ.

c) cât timp debitorul nu are bunuri urmăribile sau care nu au putut fi valorificate ori își sustrage veniturile și bunurile de la urmărire.

d) în alte cazuri prevăzute de lege, cum ar fi: suspendarea prescripției până la soluționarea definitivă a cererii de partaj în cazul creditorilor personali ai unui debitor coproprietar sau codevălmaș, potrivit art. 818 alin. (2) C. pr. civ.; prescripția dreptului de a obține executarea silită se suspendă ca efect al deschiderii procedurii insolvenței debitorului profesionist, conform art. 79 din Legea nr. 85/2014 etc.

Similar dispozițiilor referitoare la dreptul material, după încetarea suspendării, prescripția își reia cursul, socotindu-se și timpul scurs înainte de suspendare. Prescripția nu se suspendă însă pe timpul cât executarea silită este suspendată la cererea creditorului următor.

Pe de altă parte, art. 709 C. pr. civ. reglementează întreruperea prescripției, fiind prevăzute în mod expres următoarele cazuri:

1. pe data îndeplinirii de către debitor, înainte de începerea executării silite sau în cursul acesteia, a unui act voluntar de executare a obligației prevăzute în titlul executoriu ori a recunoașterii, în orice alt mod, a datoriei;

2. pe data depunerii cererii de executare, însoțită de titlul executoriu, chiar dacă a fost adresată unui organ de executare incompetent;

3. pe data depunerii cererii de intervenție în cadrul urmăririi silite pornite de alți creditori;

4. pe data îndeplinirii în cursul executării silite a unui act de executare;

5. pe data depunerii cererii de reluare a executării;

6. în alte cazuri prevăzute de lege, cum este ipoteza prevăzută de art. 784 alin. (5) C. pr. civ. care menționează că înființarea popririi întrerupe prescripția nu numai cu privire la creanța poprită, dar și în ceea ce privește creanța pentru acoperirea căreia ea a fost înființată sau cazul reglementat de art. 1.101 C. pr. civ. referitor la formularea cererii de recunoaștere a hotărârii străine, împrejurare care conduce la întreruperea prescripției dreptului de a obține executarea silită.

Și în acest caz, reglementarea este similară dispozițiilor de drept material în sensul că, după întrerupere, va începe să curgă un nou termen de prescripție.

Cu toate acestea, prescripția nu este întreruptă dacă executarea silită a fost respinsă, anulată sau dacă s-a perimat ori dacă cel care a făcut-o a renunțat la ea. Drept urmare, dacă cererea de încuviințare a executării silite este respinsă [cu excepția motivului prevăzut de art. 666 alin. (5) pct. 1 C. pr. civ. referitor la neкомпetența organului de executare] sau executarea silită însăși ori încheierea de încuviințare a executării silite sunt anulate ca urmare a admiterii contestației la executare, în mod corelativ prescripția nu va fi considerată întreruptă. În mod retroactiv se pierde efectul întreruptiv de prescripție al cererii de executare ori al actelor de executare în condițiile în care tocmai aceste acte sunt lipsite de eficiență juridică.

Deși suspendarea, pe de o parte și întreruperea cursului prescripției, pe de altă parte presupun regimuri juridice diferite atât în ceea ce privește cazurile în care devin incidente aceste instituții, cât și efectele pe care le produc, motiv pentru care, teoretic, nu ar exista o coliziune între cele două, dispozițiile art. 703 coroborate cu cele cuprinse în art. 708 alin. (1) C. pr. civ. par a conduce la o concluzie contrară. Astfel, trebuie observat că art. 703 alin. (1) pct. 2 C. pr. civ. face vorbire despre un caz de încetare a executării silite, respectiv atunci când «nu mai poate fi efectuată (executarea silită, n.n.) ori continuată din cauza lipsei de bunuri urmăribile sau a imposibilității de valorificare a unor astfel de bunuri». În atare situație, potrivit alin. (2) al aceluiași articol, executorul judecătoresc întocmește o încheiere motivată în fapt și în drept, menționând cauza de încetare a executării și, conform alin. (3) al textului amintit, îi va remite creditorului titlul executoriu.

În literatura de specialitate²⁷ s-a apreciat că această încheiere emisă de executorul judecătoresc se circumscrie noțiunii de „act de executare” la care face referire art. 709 alin. (1) pct. 4 C. pr. civ., sens în care va fi întrerupt cursul prescripției dreptului de a obține executarea silită, creditorul având astfel posibilitatea de a solicita reluarea executării silite înăuntrul termenului de prescripție potrivit art. 705 alin. (1) C. pr. civ. Or, termenul de prescripție se va calcula tocmai de la data respectivei încheieri emise de executorul judecătoresc, desigur sub rezerva de a nu exista cauze ulterioare de întrerupere a aceluiași termen.

Totodată trebuie observat că și art. 708 alin. (1) pct. 3 C. pr. civ. se raportează parțial la aceeași premisă a lipsei bunurilor urmăribile ale debitorului, de această dată însă în contextul suspendării prescripției, nicidecum în cazul încetării executării silite. Astfel, art. 708 alin. (1) pct. 3 C. pr. civ. menționează că se suspendă cursul prescripției «cât timp debitorul nu are bunuri urmăribile sau care nu au putut fi valorificate ori își sustrage veniturile și bunurile de la urmărire». Pe cale de consecință, semnalăm o suprapunere parțială între cele două texte de lege [art. 703 alin. (1) pct. 2 și art. 708 alin. (1) pct. 3 C. pr. civ.] în condițiile în care ambele dispoziții se raportează și la ipoteza în care debitorul nu are bunuri urmăribile ori acestea nu pot fi valorificate. O atare împrejurare ar reprezenta atât o cauză de încetare a executării silite constatate de executorul judecătoresc prin încheierea emisă în condițiile art. 703 alin. (2) C. pr. civ. care va reprezenta o *întrerupere* a cursului prescripției, cât și o cauză de *suspendare* a cursului prescripției.

²⁷ N.-H. Țiț, *Executarea silită. Partea generală*, Ed. Hamangiu, București, 2016, p. 313 și urm.